

1086
LIBRARY
N° 4
S.A. 1914

زبورِ زبور

اسرارِ حیاتِ ملکہِ سلیمان

از ڈاکٹر شیخ محمد اقبال ایم۔ اے۔ بیٹر اسکول لائبریری

باہتمام حکیم محمد سعید صاحب چشتی نظامی

لاہور: در یونین سٹیم پریس لاہور طبع کر دیا گیا

(بار اول تعداد ۱۴۰۰)

مکتبہ اہل حق لاہور
مکتبہ اہل حق لاہور
مکتبہ اہل حق لاہور

دیباچہ ۱۰۸۶

یٹنوی کسی طویل الذیل دیباچے کی محتاج نہیں تاہم اس کے مقاصد کی ایک
مختصر تشریح ضروری ہے جس طرح حیاتِ افراد میں جلبِ منفعت و دفعِ مشہرتہ میں عمل
و ذوقِ حقائقِ عالیہ احساسِ نفس کے تدریجی نشوونما۔ اس کے تسلسل۔ توسیع
اور استحکام سے وابستہ ہے اسی طرح ملل و اقوام کی حیثیت کا راز بھی اسی احساس
یا بالفاظِ دیگر "قومی اتنا" کی حفاظت۔ تربیت اور استحکام میں مضمر ہے اور یہی تعلیم
کا انتہائی کمال یہ ہے کہ افرادِ قوم کسی آئینِ مسلم کی پابندی سے اپنے ذاتی جذبات
کے حدود مقرر کریں تاکہ انفرادی اعمال کا تباہنہ و تناقض مٹ کر تمام قوم کیلئے
ایک قلبِ مشترک پیدا ہو جائے۔ افراد کی صورت میں احساسِ نفس کا تسلسل و حفاظت
سے ہے اقوام کی صورت میں اس کا تسلسل و استحکام قومی تاریخ کی حفاظت سے ہے
گویا قومی تاریخ حیاتِ ملیہ کے لئے بمنزلہ قلبِ حافظہ کے ہے جو اس کے مختلف
مراحل کے حیاتِ اعمال کو مربوط کر کے "قومی اتنا" کا زمانی تسلسل محفوظ و قائم
رکھتی ہے۔ علمِ احویات و عمرانیات کے اسی نکتے کو مد نظر رکھ کر میں نے ملتِ اسلامیہ

کی ہیئت ترکیبی اور اس کے مختلف اجزا و عناصر پر نظر ڈالی ہے اور مجھے یقین ہے
 کہ امت مسلمہ کی حیات کا صحیح ادراک اسی نقطہ نگاہ سے حاصل ہو سکتا ہے
 البتہ اس ضمن میں ایک ضروری سوال پیدا ہوتا ہے اور وہ یہ ہے کہ ایسی
 مختص الہدیت جماعت کا انحطاط زائل کرنے اور اس کی زندگی مضبوط و محکم
 کرنے کے عملی اصول کیا ہیں؟ اس سوال کا مجمل جواب ثنوی کے دونوں حصوں
 میں آچکا ہے مگر مفصل جواب کے لئے ناظرین کو انتظار کرنا چاہئے اگر وقت
 نے مسامت کی تو اس ثنوی کا تیسرا حصہ اسی سوال کا تفصیلی جواب ہوگا۔

استاذی حضرت قبلہ مولانا مولوی سید رحیم صاحب دافیضہم پر فیض
 مری کالج سیالکوٹ اور مولانا شیخ غلام در صاحب گرامی شاعر خاص حضور نظام دکن
 خلد اللہ ملکہ و اجلالہ میرے شکر یئے کے خاص طور پر مستحق ہیں کہ ان دونوں
 بزرگوں سے بعض اشعار کی زبان اور طرز بیان کے متعلق قابل قدر مشورہ ملا۔
 علیٰ ہذا القیاس اپنے احباب میر نریگ میرزا اعجاز اور مولانا عمادی کا بھی
 سپاس گزار ہوں کہ بعض مطالب کی تحقیق میں ان سے بھی مدد ملی ہے

محمد اقبال

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تمهید

در معنی ربط فرد و ملت

جوهر را کمال از ملت است

رونق هنگامه اصرار باشد

فرد را ربط جماعت رحمت است

تا توانی با جماعت یاری باش

شیطان از جماعت دُورتر	حرز جبار کن گفته خیرا بدشمن
هم خیال و نشین و همسر اند	فرد و قوم آئینه یک دیگر اند
ملت از افرادی باید نظام	فرد می گیرد ملت احترام
قطره وسعت ملت از شوم	فرد تا اندر جماعت کم شود
رفته و آینه در آئینه او	مایه دار سیرت دیرینه او
چون ابد انتها اوقات او	جمل استقبال ماضی ذات او
احتساب کار او از ملت است	در لشرف و تق نموار ملت است
خطا هوش از قوم و پش از قوم	پیکرش از قوم هم جانش از قوم

دربان قوم گویامی شود	بره اسلام پویامی شود
پخته تر از گرمی صحبت شود	تا بمعنی فرد هم ملت شود
وحدت و تقسیم از کثرت است	کثرت اندر حدت حدت است
لفظ چون از بیت بیرون	خود نشسته
برگ سبز کز نهال خویشتر	گسخت
هر که آب از زمزم ملت نخورد	از بهاران تا آمدیش گسخت
فروتنها از مقاصد غافل است	شعله های نغمه در دوش فرو
قوم با ضبط آشنا گردانندش	فوتش اشفتگی را مایل است
	زرم و مثل صبا گردانندش

دست پزند که آزادش کند	پایه گل مانند شمشادش کند
-----------------------	--------------------------

چون اسیر سلقه آئین شود

آهوی رم حواو مشکین شود

خوش را اندر گمان انداختی

یک شعاعش جلوه ادراک تو

زنده از انقلاب هر دوش

من ز تاب او منستم تو توئی

تا ز مای پرورداندر نیاز

تو خودی از خودی نشناختی

جو پیر سیت اندر خاک تو

عیشش از منم غم از منم

واحدست بر نمی تا بدوئی

خوشی را خوشی باز خوش ساز

آتش از سوز او گردد بلند

فطرتش از دو بهم زنجیری است

خوگر بیکار بهمیدیش

چون خلوت خویش را بکشند

نقش گزیندش او می شود

جبر قطع اختیارش می کند

تا زمانا است کم خیز و نیاز

در جماعت خود شکن گردد خودی

این شر شر شعاع اندازد کند

جز و او را قوت کل گیری است

بهم خمی هم ندگی نامیش

پایه در سنگا مره جلوت نهد

من ز هم می بری و تو می شود

از محبت پایه ارش می کند

تا با ساز و بهم خیز و نیاز

تا ز کلبر که حسن گردد خودی

دنگتہ ماچوں تیغ پولاد است نیز

گرنی فہمی ز پیش ماگریز

در معنی این کلمت از اختلاط افراد پیدای شود

تکمیل تربیت از نبوت است

رشته این استان در گم است

از چین چو گل چینیم

حفظ آواز از ابنی است

از چہ و بر بستہ بط مردم است

در جماعت را بسیم

فطرتش و رفتہ کتبی است

سودش در شاہراہ زندگی
 مردمان خوگر بیک دیگر شوند
 در سربو زندگی باہر اند
 محفل انجم جذب باہم است
 خیمہ گاہ کاروان کوہ جبل
 سستی و سجاتار و پودر کاہ
 ساز برق آہنگ او نواختہ
 گوشمال بستہ جو ناخوردہ

لہ آرد گاہ - جنگ

آتش اور گاہ زندگی
 سفینہ یک شتہ چوں گوشتہ
 مثل ہمکاران گرفتار اند
 ہستی کو کز کو کب محکم است
 مرغزار دامن صحرا و تل
 ناکشودہ چہ پندار او
 نغمہ اش در پردہ ناپردختہ
 زخمہ ہائے آرزو ناخوردہ

توان با نپه چیدن با او اش	نابسامان محفل نوزاده اش
سرخون اندر گناکش منور	نودمید سبزه خاکش منور
از گمان خود رسیدن پیش اش	منزل یو و پری اندیش اش
فکر او زیر لب بهش منور	تنگ میان هستی خاکش منور
هم با دستندی لرزدش	بیم جان سر سینه آب و گلش
پنجه در امان فطرت کمزند	جان او از سخت کوشی رزمند
هر چه از بالا افتد بر او اش	هر چه از خود می مدبر او اش
کز فغان نغمه انشا کند	تا خدا صاحب دل پیدا کند

ساز پر دازے کہ از آوازہ	خاکِ انجست حیاتِ تازہ
ذره بے مایہ ضو گیر ازو	ہر متاعِ ارج نو گیر ازو
زندہ از یک دم و صد پیکر کند	مخلفے رنگیں ز یک سانہ کند
دیدہ اومی کشد لب جان مد	تا دوئی میر کجی سپیداشو
رشتہ اش کو بفلک داسے	پارہائے زندگی را ہمکے
گلستانِ درشت و در پید کند	تازہ اندازِ نطن سپید کند
از تفسِ اولتے مثل سپند	بر جہد شور افکن و ہنگامہ بند
یک شرمی افکند اندر دلش	شعلہ در گیری گرد گلش

۱۰ آوازہ - مطلق مویقی - وہ نواز و دو مقام سے ترکیب پائے - تلخ ہے دین و دنیا کی طرف۔

نقش پایش خاک ابنیا کند

ذره را چشمک زین سببیا کند

عقل عریان را در پیرایه

بخشد این بجا به راسر مایه

و این خمی ز نذر اخگرش

هر چه پیش باشد باید از زرش

بند ما از پاکشاید بنده

از خداوندان را بید بنده

گویش تو بنده دیگر نه

زین بتا که زبان کمتر نه

تا سوئے یک مدعایش می کشد

حلقه آهنین بسایش می کشد

نکته توحید را آوردش

رسم آهنین نیاز آموزدش

کاساسی ملکہ مسک
ارین سی اسکا

رکن اول

توحید

پے بہ منزلت و از توحید عقل

کششی ادراک اساحل کجاست

دربین کیف و کم گرد عقل

ورنہ این بیچارہ را منزل کجاست

اهل حق را رمز توحید زبرا است	در اتی الرحمن عبدا مضرا است
تا ز اسرار تو بنماید ترا	امتحانش از عمل باید ترا
دین از زو حکمت آئین ازو	زور ازو قوت ازو تمکین ازو
عالمان را جلوه اش حریت دید	عاشقان را عمل قدرت دید
پست ریایه اش گرد بلند	خاک چون گریه آرمند
قدرت او برگزیند بنده را	نوع دیگر آفریند بنده را
دره حق تیزتر گردد تگش	گرم تر از برق خون اندر گش
<p>لَهُ انْ كُلُّ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ اِلَّا اَتَى الرَّحْمٰنَ عَبْدًا هٰذَا شَيْخٌ</p>	

چشم می بیند کاست	بیم شک می عمل که در حیات
	چون مقام عبده محکم شود کاسته در زیره بم حاکم شود
ساز ما را پرده گردان لا اله	ملت برضیاتن و جان لا اله
پرده بند از شعرا و فکارا	لا اله ساریه اسرار ما
زندگی را قوت افزاید همه	عشق از لب چون بدل آید همه
دل گر از یادش نسوزد گل شود	نقش او گر سنگ گیرد دل شود
غرض این مکان آیه سوختیم	چون دل از سوختنش افزوختیم

سوز او بگرداخت این آئینه ما	آب لهادر میان سینه ما
نیست غمیز از داغ او کالامرما	شعله اش چون لاله در گهاسما
خوش فایز و رض بو ذرمی شود	اسوز از توحید احمر می شود
شوق رستمی ز سمانگی است	دل مقام خوشی بویگی است
روشن از یک حلوه این سینا	ملت از یک رنگی دلهاست
در ضمیرش عا باید یک	قوم را اندیشه باید یک
هم یار خوب شت او یک	جذبه باید در شت او یک
نیست ممکن انجمنین انداز فکر	گر نباشد سوز حق در ساز فکر

ما مسلمانیم و اولادِ خلیل ^ع	از ایبیکم گیر اگر خواهی دلیل
با وطن و آبستت دیرم	بر نسبت بنیالعمیر امیر
اصل ملت و وطن دیدن که چه	باد و آب و گل برتپیدن که چه
بر نسبت نداشتن نادانی است	حکم او اندر تن و تن فاست
ملت ما را اساس دیگر است	اساس این اندر دل ما هم است
حاضریم و دل بغائب بستمیم	پس ز بند این آواز بستمیم
رشته این قوم مثل انجم است	چون بستم نگاه باکم است

له مِلَّةَ اَيْبِكُمْ اِبْرَاهِيْمَ (آی شریفه)

یک نعل یک ہیں یک اندیشیم ما	تیر خوش چن یک کدیشیم ما
طرز و انداز خیال مالکیست	مدعائے مال مالکیست

مازجمتہ کے او خواں شدیم

یک زبان و یک دل و یک جاں شدیم

در معنی این که بایس و حزن و خوف اُمم انجبارت است
و قاطع حیا و توحید الیه این امراض می کند

مرگ اسماں از قطع آرزو است له زندگانی محکم از لا تقنطوا

تا امید از آرزوی پیم است تا امید زندگانی را سم است

تا امید همچو کور افشار است گرچه بوندی پامی آست

تا توانی بنده آن حیا او تا مرادی بسته آن او

له لا تقنطوا من رحمة الله (آیه شریفه)

زندگی را یاس خواب آور بود	این دلیل سستی عنصرو
چشم جان سرش اعمی کند	روز روشن را شب بیدار کند
از دوش میر قوائی زندگی	خشک کرد چشمهای زندگی
خفته با غم در یک جا است	غم را جان را مثال نشتر است
اے که در زندان غم باشی ای ^{له}	از نبی سلیم لا تحزن ^{بگم}
این سبق ^{رض} را صدیق ^{رض} کرد	خوش از پیمانہ تحقیق کرد
از رضا مسلم مثال کو کب است	دره سستی بسم برب است

له لا تحزن ان الله معنا + (آیه شریفه)

گر خدا داری ز غم آزاد شو

از خیال بیش و کم آزاد شو

قوت ایمان حیات فراز است

چون کلیمه سور فرعون زد

بیم غیر الله عمل دشمن است

عزم محکم ممکنات اندیش ازو

تخم او چون در گنجی رانند

و لا خوف علیکم ولا هم یحزنون ه (آیه شریفه)
 ه یوموسی لا تخف اِنی لانیخاف لَدَی الْمُرْسَلِین (ر)

مهم

القول

فطرت او تنگ تاب و سازگار	بادل لرزان دست عسده آ
درد از باطاعت قمار را	می باید از دماغ افکار را
دشمنت ترسان اگر بیند ترا	از خیابانت چو گل چند ترا
ضرب تیغ او قوی تر می فتد	هم نگاهش مثل خنجر می فتد
بیم چون بند است اندر پای ما	ورنه صیل است در پای ما
بر نمی آید اگر آهنگ تو	زرم از بیم است چنگ تو
گوش تا بشنود که کرد و نغمه ز	بر فلک از ناله آرد و سخن ز
بیم جاسوس است از اقلیم مرگ	اندر روش تیره مثل میم مرگ

چشم او بر همین کار حیات ۱۵ گوش او بزگیر اخبار حیات

هر شتر نهپاں که اندر قلبت ۱۶ اصل او بیم است اگر نبی در است

لا به مکاری و کین دروغ ۱۷ این همه از خوف میگیرد فروغ

پرده زور را بپیرایش ۱۸ فتنه را غوش مادر و دانش

زانکه از بهمت نباشد استوا ۱۹ می شوخ شود بانا ساز گار

هر که مصطفیٰ فهمیده است

شکر را در خوف مضموم دیده است

۱۵ بزگیر - چور ۱۶ لابه - خوشامد ۱۷

تیغ را در گرمی سپار گفتم

ذو الفقار حید از سلاطین تو

شام بر سر شفق باشد

جنت الفردوس زیر سیات

بهر کجا باشم سر ایاتم

نیک می بنمیدم توئی سینه

قانع از اندیشه های مومنم

نیمه زین خون لوشنمش

سرتق تیر از سونبار گفتم

ای پر بیا جوهر اندر قاف تو

قوت بانوئی خالد دیده

آتش قهر خدای سر پات

در سویم میان کیشم

از کمان آیم سوئی سینه

گزیباشد میان قلب سلیم

چاک چاک از نوک درگوشمش

ظاہر و شری و نور باطن است	صفائے او و قلب مومن است
---------------------------	-------------------------

از تفت آب گرد جان من

ہم چو شبنم می چکد پیکان من

حکایت شیر شہنشاہ عالمگیر رحمۃ اللہ علیہ

اعتبار و دمان گورگان	شاہ عالمگیر گزروں آستان
----------------------	-------------------------

احترام شرع پیغمبر ازو	پایۂ اسلامیان بر ترازو
-----------------------	------------------------

ترکش مارا خدنگ آخریں	درین کاب ز کفر و دیریں
----------------------	------------------------

تنخم الحادے کہ اکبر پدید

باز اندر فطرت و اراد مید

شمع دل در سینه با روشن نبود

ملکت از فساد ایمن نبود

حق گزید از بند عالمگیر را

آن فقیر صاحب شمشیر را

از پے احیای دین مامور کرد

بهر تجرب دید یقین مامور کرد

برق تنغش خرم الحاد سوخت

شمع دل در محفل ماخت

کوزقان داستانها ساختند

وسعت دراک او نشناختند

جانم از مظلومی و می سپرد

اشک خوں از دیده دل محکد

شعله تجویس را پزانه بود

چون بر اسیم اندر بیتخان بود

در صف شاهنشاهان بختا است

فقر او از ترش سداست

روز آن زینده تاج و سیر

آن سپیدار و شهنشاه فقیر

صبحگاهان شد به سیریشیه

با پرستار و فاندیشیه

خوش از کیفیت با سحر

طائران رخ آن بر شجر

شاه مز آگاه شد مجونما

خیمه بر در حقیقت از مجا

نعره و سیر از امان دشت

دشت از سیرش لرزنده گشت

بوی انسان داشت از نساخبر

پنجه عاگیر از دوبر

دست نشسته نا دیده خنجر بر کشید

دل بخود رساندے او اندیشہ را

باز سوئے حق رسید آن ناصبو

اینچنین دل خود نما و خود شکن

بنده حق پیش موالی لایسته

تو ہم اے نا وال دل سے دست

خوش را در باز و خود را باز گیر

عشق را آتش ز ان بدنیہ کج

شتر زه شیر را شکم از ہم درید

شیر قالیں کرد شیر پیش را

بود معراجش نماز با حضور

دارد اندر سینہ بر مومن وطن

پیش ماطل از نعم بر جا ستے

شاهدے را محلا اور بدست

دام ستر از نیاز و نیاز گیر

رو بہ حق باش و شیری پیہ کج

خوفِ حقِّ عنونِ ایمانِ است و بس

خوفِ غیر از شرکِ کُنهانِ است و بس

رُکْنُ رُومِ

رسالت

تَارِكِ اَقْلَامِ بَرَايِمِ خَلِيلِ ۱۰۰ ۱۰۰ انبیا را نفسِ پاپا و دلی

۱۰۰ آف غروبِ نئے الٰہی وال پذیرتے ہیں ہے آیت شریفہ لَا اُحِبُّ اِلَّا قِلَابًا كَانَتْ

۱۰ اس خدائے لم یزل را آیتے ۱۰ و شست و دل آرزوئے ملتے

۱۱ جوئے اشک از چشم بخواشن حکید ۱۱ تا پیام لہڑائی تہی شنید

۱۲ بہر ما ویرانہ آباد کرد ۱۲ طائفان را خانہ بنیاد کرد

۱۳ تا نہال تب علیکنا عنچہ بست ۱۳ صوت کار بہت بار ما

۱۴ حق تعالیٰ پیکر ما فرید ۱۴ وز رسالت تن با جاں مید

۱۵ حرف بصوت بریں عالم ہم ۱۵ از رسالت مصرع زوئوں شدیم

۱۶ رَبَّنَا وَاجْعَلْنَا مُسْلِمِينَ لَكَ وَمِنْ ذُرِّيَّتِنَا أُمَّةً مُسْلِمَةً لَكَ ۱۶

۱۷ وَعَهْدُكَ إِلَىٰ آبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنَّ طَهَّرَ رَبِّي لِي

۱۸ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ ۱۸

۱۹ رَبَّنَا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بُوَادِعَ غَيْرِي نَزَعَ عِنْدَ بَيْتِكَ

۲۰ لَكَ وَأَرِنَا مَنَاسِكَنَا وَتُبْ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ ۲۰

(۱۰) (۱۱) (۱۲) (۱۳) (۱۴) (۱۵) (۱۶) (۱۷) (۱۸) (۱۹) (۲۰)

از رسالت دین ما آمین ما	از رسالت جهان تکوین ما
-------------------------	------------------------

جزو ما از جزو مالایفک است	از رسالت صد هزار ما یک است
---------------------------	----------------------------

از رسالت حلقه گرد ما کشید	انکه شان او یهد من بید
---------------------------	------------------------

مرکز او وادی بطی است	حلقه ملت محیط است
----------------------	-------------------

اهل عالم اسپاسیم حقیق	ماز حکم نسبت املتیم
-----------------------	---------------------

مثل موج از هم یسیریم	از میان بحر او یسیریم
----------------------	-----------------------

نعره نوازند شیر در راه	مشق در ز دیوار رسم
------------------------	--------------------

۱۵ اهل امته فی حرمه ملت - کالیست حل مع الاشبال فی اجمه
(تصیبه برده)

معنی حرم کنی تحقیق اگر

قوت قلب و جگر گرد نبی

قلب مومن کتابش قوت است

دانش از دست واد مرد است

زندگی قوم از دم او یافت است

فرد از حق ملت از زنده است

از رسالت هم نواشتیم ما

کثرت هم عا و حدت شود

بنگری با دیده صدیق اگر

از خدا محبوبت گرد نبی

حکمتش حل الوری ملت است

چون گل از باغ خزان افروز است

این سحر از آفتابش یافت است

از شعاع مهر او تابنده است

هم نفس هم عا و حدتیم ما

پنجتیم چون وحدت شو ملت شود

زنده هرگز نشد بندِ حدت است

دینِ فطرت از نبی آمد ختمیم

این گهر از بحر بی پایان است

تا نه این حدت دست ما رود

پس خدا بر ما شریعت ختم کرد

رونق از ما محض است ایام

خدمتِ سیاقی گرمی با کذا

لا نبی بعد از احسانِ خداست

و حدت مسلم دینِ فطرت است

در ره حق مشعل افروختیم

ما که یکجا بنیم از احسان است

بهشتی ما با ابد همدم شود

بر رسول ما رسالت ختم کرد

اورسل انتم و ما اقوام را

داد ما را آخرین جا که داشت

پرده ناموس دینِ مصطفی است

<p>حفظ سرحدت ملت ازو تا ابد اسلام را شیرازه بست</p>	<p>قوم را سر مایه قوت ازو حق تعالی نقش بر پیشانی شکست</p>
<p>مسلم ازینای حق صہبا کشد نعره لا قوم بعدی می زند</p>	
<p>برینج مصطفی پر وانه دوره اش شمع حریم آفتاب کعبه بیت خانه ما رسد چسبده اکرم او نزد حق اتقای او</p>	<p>اُمّت از ما سوا بیگانه اُمّت از گرمی حق سینه تاب کائنات از کیف او نگین شده مسلان و انبیا آبا و اجداد او</p>

این آیه کریمه عندهم اتقوا الله انکم کرام

حریت سر آ و گلشن	گل مؤمنان خوه ندر دلش
در نهاد او مساوات آمد	ناشکیب امتیازات آمد
پخته از قالو ابلی پیمان او	همچو سر ازاد فرزندان او
<p>سجده حق گل بسپایش زوه</p> <p>ماه و انجم بوسه برپایش زوه</p>	
<p>لَهُ السُّتُ بِرَيْكُمْ قَالَ الْوَابِلِيُّ (آیه شریفه)</p>	
	

حکایت ابوعلی بیان در معنی اخوت اسلامی

شید اسیر مسلمانان زبرد	قائدی از قانان بزد بود
گباران دیده و عیار بود	حیله جوی و پرفتن و مکار بود
از مقام خم و خبر ارش نه کرد	هم نام خم و خبر ارش نه کرد
گفت میخوایم که جان بخشی مرا	چون مسلمانان اما بخششی مرا
کرد مسلم تیغ را اندر نیام	گفت خونست بختین بر من حرام
چون فش کاویانی چاک شد	آتش اولادِ ساسان خاک شد

قائدی که سالار بیزورد - نامش شاه ایران - شد و فش کاویانی - ایرانی علم کا نام

اشکارا شد که جان است او	میر سیر زبان ایران است او
قتل او از میر عسکر خوانستند	از فریب سخن آراستند
بو عبیدان سید فوج حجاز	در غامش ز لشکر بے نیاز
گفت ای ایران مسلمانیم ما	تا چنگ و یک آسنگیم ما
نغمه عثمان نوائے بود را ^{ست}	گرچه از حلق بلال ^{ست} و قنبر ^{ست}
هر یک از ما امین ملت است	صلح کنش صلح کین ملت است
ملت اگر دو اساس حابن	عهد ملت می شود پیمان فرد
گرچه جان دشمن ما است	مسلمه او را اما نخشوده است

خونِ اولیٰ معشرِ خیرِ الانام

بردم تیغِ مسلمانانِ حرام

حکایتان و معمارانِ معجزان و امثالِ سلیمان

در فنِ تعمیر نامِ بلند

مسجدی ز حکمِ سلطانِ مراد

خشمگین گرد تقصیر او

دستانِ پیر از بنجر برید

بود معمارانِ استلیم خند

ساخت آن صنعتِ گزاف را

خوشنایید شاه را سیر او

آتشِ سوخته ز چشمش چکید

پیش قاضی ناتوان و زار رفت	جوئے ناز ساعدِ معمار رفت
داستانِ جو سلطان باز گفت	اس سبک استنش سنگِ سفت
حفظِ امین محمد کا تو	گفت اسغایم حق گفتار تو
قطع کن از روئے قرآنِ دعویم	سفتنہ گویشِ شاہانِ نیم
کردشہ در حضورِ خو طلب	قاضی عادل بدنِ آخستہ لب
پیش قاضی جو خطا کاراں رسید	زنگِ از ہیبتِ قرآنِ پرید
عارضِ اولالہ اندوستہ	از خجالتِ دیدہ پر پوختہ
یک طرفِ شاہنشاہِ گدروں فرے	یک طرفِ فریادِ دعویں گدروں

گفت شیب از دره جلیت برده ام	اعتراف از جرم خود آورده ام
گفت قاضی فی القصاص حیوة ^{له}	زندگی گیر از این قانون ثبات
عبد مسلم کمتر از احرار نیست	خون شنبه رنگین تر از معمار نیست
چون داین ایام محکم شنید	دست پیش از بستن بر او کشید
مدعی را تا ب خاموشی نماند	آیه بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ ^{خو اند}
گفت از خد بخشید مش	از برای مصطفی بخشید مش
یافت مورے بریما ز ظفر	سوط این بریما ^{نگیر}
<p>له وَ لَكُمْ فِي الْقِصَاصِ حَيوةٌ يَا أُولِي الْأَلْبَابِ (آیه شریفه)</p> <p>له إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ (آیه شریفه)</p>	

پیش قدمند مولا کیست

بوریا و سندھیان کیست

معنی سیرتِ اسلام و حاکمِ کربلا
در معنی سیرتِ مہر و شکرِ بلا

گردنش از بندہٴ محبوب دست

عشق نام ممکن یا ممکن است

پاک تر چالاک تر میاں کتر

عشق چون باز میدانِ عمل

بہر کسچاں ماہو الموجود است

مومن از عشق است از مومن است

عقل سفاک است و سفاک تر

عقل در سچاں اسبابِ عمل

عشق صید ز ریز و افکند	عقل مکار است و دام نمی نهد
عقل را سر نیزیم شک است	عشق را غم و تپین لایفک است
آن کند تجمیر بر این کند	این کند بر این که آبادان کند
عقل چون باد از زان در جهان	عشق کیمیا و بهار او گران
عقل محکم از اساس چون چند	عشق عریان از لباس چون چند
عقل مسکویید خود پیش گن	عشق گوید امتحان خویش گن
عقل مانع آبرویشنا از اکتساب	عشق از فضل است و با در حنا
عقل گوید شاد شو آباد شو	عشق گوید بنده شو از او شو

عشق را آرام جان حریست	ناقوش را ساربان حریست
آن شنیدستی که هنگام زود	عشق با عقل هوس رو چو کرد
آن امام عاشقان لوتبول رض	و آزاده ز بستان رسول
اللہ اللہ بایک بسم اللہ پید	معنی ذبح عظیم اللہ سپر
بہر آن شہزادہ خیر الملل	دوش ختم المریدین نعم المحمل
سرخ رو عشق غیو از خون او	شوخی این مصرع از مضمون او
درین امتیاز کیواں جنبا	ہمچو حرف قل هو اللہ رکنا
۱۰ وَقَدَّيْنَاهُ بِذَبْحٍ عَظِيمٍ (آیہ شریفہ) ۱۱ نَعْمَ الْجَمَلُ جَمَلُكُمْا وَنَعْمَ الْعَدْلَانِ انْتَمَا (حدیث)	

<p>دو وقت از حیات آید پدید این قوت از حیات آید پدید</p>	<p>موسوی فرعون و شمشیر و نیزند موسوی فرعون و شمشیر و نیزند</p>
<p>باطل آخرت است سرسری است باطل آخرت است سرسری است</p>	<p>زند حق از قوت تبیری است زند حق از قوت تبیری است</p>
<p>حسرت را ز هر اندر مریه حسرت را ز هر اندر مریه</p>	<p>چون خلافت شسته از قرآن چون خلافت شسته از قرآن</p>
<p>چون سحاب قبله باران در قدم چون سحاب قبله باران در قدم</p>	<p>خاست آن حلوه خیر لام خاست آن حلوه خیر لام</p>
<p>لاله در برانه ها کاریدور لاله در برانه ها کاریدور</p>	<p>بزمین کربلا باریدور بزمین کربلا باریدور</p>
<p>موج خون او چمن ایجاد کرد موج خون او چمن ایجاد کرد</p>	<p>تا قیامت قطع استبداد کرد تا قیامت قطع استبداد کرد</p>
<p>پس بنائے لاله گردیده است پس بنائے لاله گردیده است</p>	<p>بهر حق در خاک و خون غلطیده است بهر حق در خاک و خون غلطیده است</p>
<p>له "حقا که بنائے لاله هست حسین" (خواجہ معین الدین چشتی رحمہ اللہ علیہ)</p>	

خود نکر وے باچینیں سامان سفر	مدعایش سلطنت بودے اگر
دوستان او بیزواں ہم ^{۴۲} عدو	دشمنان حوین یک صحرا لاعدو
یعنے آں اجمال تفصیل بود	سر ابراہیم و اسمعیل بود
پایدار و تند سیر کامگار	عزم او چون کوسار انستوا
مقصد و حفظ امین اوست	تبیخ بہ عزت دین اوست
پیش فرعونے سرش افکنده نیست	ماسوئدر اسلامان بندہ نیست
ملتِ خجہ ابید را بیدار کرد	تخون و تفسیر اسرار کرد
۱۰ لاعدو۔ بے شمار۔	

از رگِ ربابِ ماطلِ خوں کشید	تبیخِ لاجپونِ از میانِ سر و کشید
سَطْرِ عَنوَانِ نجاتِ مَانُو شت	نقشِ اَلا اللّٰه بَر صحرانُو شت
ز آتشِ اشعِ و سَلَمَہ اندوختیم	رَمَزِ قُرْآنِ از جَسَدِ اَختَمِ
سَطوَتِ غرناطہ ہم از یادِ فِت	شوکتِ شامِ و فرِ بَعْدِ اَدْرِ فِت
تازہ رُبِ تَنکَبِ اَوِ اَیْرِ اَیْمَانِ	تارِ ما از رِخْمِ اش لَزِ اَن سِنُو
اے صبا اے پیکِ افقادگانِ	
اشکِ ما بر خاکِ پاکِ اُورِ سَا	
	

معنی این کلمه چنانست که هر کس در این کلمه
در این کلمه چنانست که هر کس در این کلمه

پس نهایت مکانی ندارد

جوهر با با مقابله نیست	باده تندس بجای نیست
هندی چینی فعال جام است	رومی و شامی گل اندام است
قلب با از بند و و و شام نیست	مرز و بوم او بجز اسلام نیست
عقد قومیت مسلم کشود	از وطن آقایی مابجرت نمود
حکمتش یک ملت گیتی نورد	بر اساس کلمه تمسیر کرد

تاز بخششے سلطانوں	مسجد شد ہمہ روز نہیں
انکہ در قرآن خدا اور استود	انکہ حفظ جان او موعود بود
دشمنان کے دست ایزدیش	لڑہ برتن از شکوہ فطرتش
پس چرا از مسکن آبا گریخت؟	تو گمان داری کہ از اعدا گریخت؟
قصہ گویاں حق ما پوشیدہ اند	معنی ہجرت غلط فہمیدہ اند
ہجرت آئین حیات مسلم است	این اسباب ثبات مسلم است
معنی او از تنک آبی رم است	ترک شبنم بہر یہ مسلم است
لہ وَاللّٰهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ (آیہ شریفہ)	

بگذرا ز گل گلستان مقصود تست	این ز بیاں سپریه بند سود تست
مهر را ازاده رفتن آست	عرصه فاق زیر پیه او است
همچو جو سریه از باران مخواه	بیکراں دبرن با پایاں مخواه
بود بحر تلخ و یک ساشت	ساحله زو زید از شرم بکشت
بایدت آهنگ تسخیم همه	تا تو می باشی فرایه همه
صوت ما ہی به بحر آباد شو	یعنی از قیدت ام آزاد شو
بهر که از قید حیات آزاد شد	چون فلک در جهت آید
بوی گل از ترک گل بانگرا است	در فراخای چین و گستر است

مثل بلبل با گلے در ساختی

اے کہ یک جا زمین انداختی

گلشن اندر حلقه آغوش گیر

چون بار قبول از روش گیر

از فریبِ عصرِ نویشیار باش

ره قدمی اے بهر ویشیار باش

بر وطن تعمیر ملت کرد اند

اسخناں قطع اخوت کرد اند

نوع انسان را قابل ساختند

تا وطن را شمع محفل ساختند

مَا أَحْلَوْا قَوْمَهُمْ دَارَ الْبَوَارِ

جنتی جستند در پیشِ القرارِ

لَا تَرَىٰ إِلَىٰ الدِّينِ بَدَلًا نِعْمَتَ اللَّهِ كَفَرًا وَأَحْلَوْا قَوْمَهُمْ
دَارَ الْبَوَارِ جَهَنَّمَ يَصْلَوْنَهَا وَيُشْسَبُ الْقَرَارِ (آیه شریفه)

این شجر حنبت عالم برده است

مردمی اندرین افسانه شد

روح از تن رفت و بنفست ماند

تا حکومت مسندند گرفت

قصه دین مسیحی فسر

استف از بیطاعتی مانده

قوم عیسی بر کلیسا پازده

دهرت چون حامیه نذیب درید

تلخی سپکیر بار آورده است

ادمی از آدمی بیگانه شد

ادویت گم شد و اقوام ماند

این شجر در گلشن مغرب گرفت

شعله شمع کلیسائی فسر

مهره باز کف بون افشانده

نقد آئین حلییا و ازده

مرسله از حضرت شیطان رسد

تلفظ انعام - اعضا جسمانی

پایه حکم - استیفاء

اس فلانساوی ماطل پرست	۱۵	عمر مرده و ویدہ مردم شکست
نسخہ بہرہنشاہان نوشت		در گل ماوانہ سپکار کشت
فطرت او سوئے ظلمت بہر خست		حق از تیغِ خامرہ و الخبت
بتگری مانس از زپسہ		بست نقش تاہ راہ ندیشہ
مملکت دین او معبود ساست		فکر او مذموم را محمود ساست
بوستہ بر پائے این معبود زرد		نقد حق را بر عیار سود زرد
باطل از تعلیم او بالیدہ است		حیلہ اندازی فنے گردیدہ است

۱۵ فلانساوی یعنی سکی اولی۔ کتاب الملوک کا مشہور مصنف جو فلانس میں پیدا ہوا۔

طرح تدبیر یوں فرجام ریخت	۱۵	این خشک جاوہ ایام ریخت
--------------------------	----	------------------------

شب چشم اہل عالم چیدہ است
مصلحت تیزویر انا امیدہ است

در معنی این کہ ملت محمد نہایت زماہی ندارد

کہ و ام این ملت شریفہ موعود است

در بہاراں حوشن بلبل دیدہ	استخیر غنچہ گل دیدہ
--------------------------	---------------------

۱۵ خشک - کانٹے -

از زمین یک شهر انجم بسته	چون عروسان غنچه با بسته
از سر و آب جو خوابیده	سبزه از اشک سحر شویده
گیردش با نسیم اندکنار	غنچه بر می مد از شاخسار
بختی از زمین کشتد	غنچه از دست گلچین خوشد
قطره بشنم رسید بورد	بست قمری آشیان بلبل برید
کم نسازد رونق فصل بهار	رخصت صد لاله ناپایدا
مخفل گلهاست خندانش بهار	از ریای گنج فراوانش بهار
از گل و سر و سمن باقی است	فصل گل از سترن باقی است

کمان گوهر پرے گوهر گری	کم نگر و از شکست گوهرے
صبح از مشرق بزغربام رفت	جام صدوزار خرم ایام رفت
باده ما خوردند و صہبا باقی است	دوشها نخل گشت و فربا باقی است
همچنان از فردائے پے سپر	ہست تقویم امم پیندہ تر
در سفر بایست و صحبت ایم است	فردرہ گیر است و ملت ایم است
وات دیگر صفاتش دیگر است	سنت مرگ و حیاتش دیگر است
فرد برمی خیزد از شستہ گل	قوم اید ازل صاحب گل
فرد پور شصت و ہفتاد است و بس	قوم را صد سال مثل یک نفس

زنده قوم از حفظ ناموس کهن	زنده فرد از ارتباط جان تن
مرگ قوم از ترک مقصود حیات	مرگ فرد از خشکی روحیات
از اجل فرمان پذیرد مثل فرد	گر چه هم ملت بمیرد مثل فرد
صلتش از سنگامه قالوا است	امت مسلم ز آیات خداست
استوار از سخن نزلت	از اجل این قوم بپرواست
از دوام او دوام اگر است	ذکر قایم از قیام اگر است
از فرساین صراع است	تا خدا آن یطفو فرموده است
<p>۱۰ و لکل امة اجل رایه شریفه ۱۱ انا نحن نزلنا الذکر و اناله نحفظون ۱۲ یریدون ان یكلفوا نورا لله یا فوا هم والله مم نوره و لکون الذکر</p>	

<p> اُمتی محبوب صاحبِ دل از نیام آرزوهای خلیل غیر حق سوز ز برق همیشه حافظِ رمزِ حکمت و سیم در غل یک فتنه تا مارداشت بر سر با آرمود آن فتنه را کشته تیغِ نگاہش محشر صبح امروز ز آیدوش او </p>	<p> اُمتی در حق پستی کامل تخریب او در این تیغِ صیل تا صداقت ندگر دازدش ماکه توحید را بخت سیم آسمان با سر سپارد اشت بندها از پا کشود آن فتنه را فتنه پا مال آتش محشر خفته صد شوب در آن غوش او </p>
---	--

سوطِ مسلم بجاک و خون تمیید	دید بغداد آنچه و ما هم ندید
تو مگر از چرخ کج رفتار پرس	ز آن نوحه آئین کهن پار پرس
آتش تا تاریاں گلزار کسیت؟	شعله های و گل دستار کسیت؟
زانکه ما را فطرت بر ایست	هم موعبه ای نسبت بر ایست
از تیر آتش بر اندازیم گل	تا بر هر نمرود را سازیم گل
شعله های انقلاب زگا	چون باغ ما رسد گرد بها
رومیان اگر مزاری نماند	آن جهانگیری جهادری نماند
شیشه سانیان در نشست	رونق خمخانه یونان شکست

استخوانِ او تیره برام ماند	مصرعیم در امتحان نا کام ماند
ملکتِ اسلامیان لوطیست و	دربانِ بانگِ اذان لوطیست و
استزاجِ سالماتِ عالم است	عشقِ اینِ حیاتِ عالم است
از شرِّ لاله‌ها پائیده است	عشق از سوزِ دلِ ما زنده است
گرچه مثلِ غنچه دیدیم ما	
گلستانِ میرا کردیم ما	

در معنی این کلمه نظام ملکت یا زائین صورت بد

و این ملکت محمدیه قرآن است

مثل خال اجزای او از هم شکست

ملکے رفت چو این است

باطن دین نبی این است و بس

بهستی علم ز این است و بس

گل ز این است شد گل شد

برگ گل شد چو ز این شد

چون پشای شد صدا غوغا

نغمه از ضبط صدا پیدا

چون هوا پاست نگر در و نوا

در کوه نفس موج هوا

تو بھی مانی کہ امین توحسیت؟	زیر گردوں سر تکلمین توحسیت؟
اس کتاب زندہ قرآن حکیم	حکمت اور لایزال استقامت
نسخہ اسرار تکوین حیات	بے ثبات از قوتش گریز حیات
حرف اور ریب نے تبدیل	۵۱ آیه اش شرمندہ تاویل
پختہ تر سودا رخسارم از زور او	در فتد با سنگ جام از زور او
می بر پابند ازاد آورد	صید بندان را بفریاد آورد
نوع انسان پیام آخرین	حامل اور حتمہ اللعالمین

۵۱ لَا رِيبَ فِيهَا (آیہ شریفہ) ۵۲ لَا تَبْدِيلَ لِكَلِمَةِ اللَّهِ (آیہ شریفہ)

بندہ از سجد ساز و سر بلند	ایج می گیر از و نا از بوند
از کتاب صاحب وقت شدند	رهنما از حفظ او بر شدند
صدیقی از علوم اندر دماغ	دشت پیمان ز تاب یک چراغ
سطوت ز هر گدو شگافیت	انکه دوش کو باشد بر بیت
گنج اندر سینہ اطفال ما	بنگر آن ساریه مال ما
چشم او احمر سوز آفتاب	اس حکایت بیابان کم آب
گرم چو آتش در حجازه اش	خوشتر از آهوم حجازه اش

اَنَا مَرْضِيْنَا الْاِمَانَةَ عَلَى السَّمَوَاتِ وَالْاَرْضِ... الخ (آیه شریفه)
 له حجازه - از پیشی -

خواب افکنده در زیر نخل

دشت سیرانم در آستانها

تا دلت از گرمی قرآن تپید

خواند ز آیات مبین اسبق

از جهان نبانی نواز و ساز او

شهرها از گرو پایش تختند

اے گرفتار رسوم ایمان تو

قطع کردی امر خود را در دبد

صبحم بیدار از بانگ حیل

بیره کرد و از خضر آستانها

موج بتیانش جو گوهر آمد

بنده ما آنچه ز وقت پیش حق

مسندیم گشت پاندا زاو

صد چمن از یک گلش بگختند

شیوه های کافر می ندان تو

جاده پیمایی الی شیء تکدر

۵۲ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۳ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۴ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۵ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۶ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۷ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۸ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۵۹ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه
 ۶۰ یوم یدیع اللاح الی شیء تکدر آریه شریفه

گر تو میخوایی مسلمان زبیتن	نیست ممکن بقراآن زبیتن
صوفی شپینه پوش حال مست	از شراب نغمه ال مست
آتش از شعر عراقی دلش	در نمی سازد بقراآن محفلش
از کلاه و بوریانج و سر بر	فقر او از خانقاهان باج گبر
واعظ دستارن افسانه بند	معنی او پست و حرف بلند
از خطیب و دیلمی گفتار او	باضعیف و شاذ و مرسل کار او

خطیب و دیلمی اسما خطیب و شاذ و مرسل - اقسام حدیث

از تلاوت برحق در کتاب

توازو کلامی که میخوایی سبب

اجتهاد اندر زمان انحطاط	قوم را بر هم می سپید بساط
زاجتهاد عالمان کم نظر	اقتدا بر رفیقا محفوط تر
عقل آساید بس سوخته	کار پاگان از غرض لوده
فکرشان بید همه باریک تر	ورع شان با مصطفی نزدیک تر
عهد خفته باز بر سر است	طبع ناپوائی و آفت گراست
ذوق جعفر کاوش را بر زمینند	آبروی ملت تازی نماند
تنگ بر ما رهنما درین شد است	بهر لئیمی از درین شد است
اے که از اسرارین بجانم	بایک آئین سازاگر فرزانه

عقل
۶۳

نقش بر دل معنی تو حیدر کن	چاره کار خود از تقلید کن
من شنیدم ز نیاض حیات	اختلاف هست مقراض حیات
از یک آئینی مسلمان زنده است	بیک ملت قرآن زنده است
ماه همه خاک و دل آگاه است	اعتصامش کن که جلال الله است

چون گهر در رشته ابرشته شو
ورنه مانند غبار اشفته شو

معنی این کہ ختنگ ملت از تاسست
در معنی این سیرت اربع ائین الہیہ

در شریعت معنی دیگر مجو	غیر خود در باطن گوہر مجو
این گہرا خود خدا گوہر گراست	ظاہرش گوہر بطونش گوہر گراست
علم حق غیر از شریعت ہیچ نیست	اصل سنت جز محبت ہیچ نیست
فردا شرع است مقایات یقین	پختہ تراز و مقایات یقین
ملت از ائین حق گوہر نظام	از نظام محکمہ خیر دوام

قدرت اندر علم او پیدا	هم عصا و هم دید بیضا
باتو گویم بر سر اسلام است شرع	شرع آغاز است و انجام است شرع
اکی باشی حکمتی در این	باتو گویم نکند شرع مبین
چون گزد و مزاجم بے سبب	با مسلمانان ادای مستحب
مستحب را فرض گردانیده اند	زندگی را عین قدرت دیده اند
روز بیجا بشکر اعدا اگر	از خیال صلح گردوبه خطر
گیر آسان و ز کار خویش را	بشکنند حصن و حصار خویش را
تا نگردد باز کار او نطفام	تا ختن در کشورش آید مخرام

بجای
انجام

زیستن اندر خطر با کعبت

شعله گردی و اشکانی گام

می نهد الوند پیش روی تو

از قف خنجر گداز الوند را

در خور سینه چرخش

از شکار خود ز بول تم می شود

بهر تو این نسخه قدرت تو

جای خوبه جہاں اندازد

سر سیرین حق دانی که پیوست

شرع میخواهد که چون آنی بجنگ

از ماید قوت بازو تو

باز گوید سر مره ساز الوند را

نیست پیش ناتوانی لایع

باز چون با صعوہ گرمی شود

شارع ہمیں شناس خوب شست

از عمل اسب عصب می زود

الوند - ایران کے ایک ہاڑ کا نام

صعوہ - مولا

پنخنه مثل کوه هسارت می کند	خسته باشی استوارت می کند
شرع او تفرقه آید بین حیات	هست بین مصطفی و بین حیات
آنچه حق می خواهد آن سازد ترا	گزیننی آسمان سازد ترا
صیقلش آینه زدنک را	
از دل آهن باید زنگ را	
قوم را رزق بقا از دست رفت	تا شعار مصطفی از دست رفت
سیرت صحرائی آتش سوار	آن نهال سر بلند استوار
تربیت از حدت صحرا گرفت	پایه تادری اوی لطفی گرفت

ان حنائی کا ہید از باو مجسم	ہم چونے گردید از باو مجسم
انکہ گشتے شیر چو گوسفند	گشت از پامال مورے در مند
انکہ از بکبیر و سنگ گشت	از صفیر بلب بتیاب گشت
انکہ عرش کوہ را کابے شمرد	با توکل دست و پائے خود سپرد
انکہ خورشید گدازن اشد کست	قلب خویش از ضربے سینہ کست
انکہ گامش نقش صد گامست	پائے اندر گوشہ عبرت کست
انکہ فرمانش جہاں را ناگزیر	بر درش اسکنند و دارا فقیر
کوشش او با قناعت سیاز کرد	تا بہ شکول گدائی ناز کرد

در معنی این که حسن سیرت از آداب

آداب محمدیه است

بر دریا ز صدای پی

حاصل در یوزه افتاد از برش

می نیندشید صواب و ناصواب

لاله زار چهره اش افسرده گشت

در میان سینه او دل تپید

سائے مثل قضای مبرم

از غضب چو شکستم بر سرش

عقل در آغاز ایام شباب

از مزاج من پدر از زوده

بر لبش آب جگر تاب رسید

کو کبے درپیم و گردنخت	بر سر مژگان و متانخت
ہمچو اں مرغے کہ در فصل خزل	لرز از بادِ سحر در آشیان
در تم از یارین غافل	ز قتلے سبک محکم
گفت فدائمت خیر الرسل	جمع گرد پیش آن مولیٰ لاکل
غازیان ملت بیضائے او	حافظان حکمت رعنائے او
ہم شہدائے کہ در احوال اند	مثل انجم در فضائے ملت اند
زاہدان و عاشقان و افکار	عالمان و عاصیان شرمسار
در میان انجمن گرد ملت بند	نالہ ہائے اس گدائے درو مند

من چه گویم چوں مرا پرسد نبی	اے صراطِ مشکل از بے مری
<p>”حق جو آنے مسلمے با تو سپرد کو نصیبے از دست تمام نبرد از تو این یک کار آسان ہم نشد یعنی آن انبارِ گل آدم نشد“</p>	
من بہینِ خجلیت و امید و بیم	در ملامتِ نرم گفتار آن کریم
اجتماعِ مہمتِ خیرا بشر	اندکے اندیش و یاد آرا سپر
لڑوہ بہیم مہید من نگر	باز این لیش سفید من نگر

بریدر این حور نیازیا مکن

غنیچه از شاخسارِ مُصطفی

از بهارش رنگ و لوح باید گرفت

فطرتِ مسلم سراپا شفقست

آنکه منتاب از سرگشتش و نیم

از مقام او اگر دور ایستی

تو که مرغ بوستان ماستی

نغمه آری اگر تنها مزن

پیش مولای بند را رسوای مکن

گل شواز باد و بهارِ مُصطفی

بهره از جنس لعل و باید گرفت

در جان در سببش رحمت است

رحمتِ او عام اخلاقیست عظیم

از میان معشری نیستی

هم صنفی و هم زبان ماستی

جز به شاخ بوستان با مزن

معشر کرده جماعت

<p>میر اندر عنصرتا سازگار نغمه با هم ایام سازگار صحرانجلوت خانه صحرامزی</p>	<p>هر چه هست از زندگی سراید بلبل استی در چین پرواز کن در عقاب استی تیر یامزی</p>
<p>نهم</p>	<p>حدتت پید کن اندر خون خویش پامنه برین پیرامون خویش</p>
<p>در فضائے بوستانش بر روی غنچه تنگش بگرد کنار کز فسونش غنچه می بند شجر</p>	<p>قطره آبی گراز نیساں سی تا مثال شبم از فیض سهار از شعاع آسمان تاب سحر</p>

<p>ذوق کم از سالمات مضطرب سعی تو غیر از سر ابے پیچ نیست تاب او لرز چو تاب اختر نذر خاشاکه مثال شبنم است حس و تابش از یم پیچ نیست وز میان قله مش گوهر بر آ</p>	<p>سالمات - اجزائے ترکیبی</p>	<p>عنصر کم کشتی جوهر است گوهرت جویج ابے پیچ نیست دریم اندازش که کرد گوهر قطره بیسای که مهور از یم است طینت پاک مسلمان گوهر است اب بیانی با جوهرش در آ</p>
<p>دربار روشن از خورشید شو صاحب تابانی جاوید شو</p>		

در معنی این که حیاتیست مرکز مشهور می باشد

و مرکز فلیت ایستلا میبیت الجرام است

سازمت آگاه اسرار حیات

از جهت و کشیدن پیشه ایشان

وقت فردا و دی بی چسبان ؟

شعله و جامه باف از خویش

موج جوشش سینه بیدر سر

می کشایم عقده از کار حیات

چون خیال از خود مبدین پیشه ایشان

در جان پر زرد و آید چسبان ؟

تا نماید تاب نامشهور دی

سیر اورا تا سکون بنیدر

<p>چون وطن بیدنه گیرد دست</p>	<p>گرچه مثل بومسرا پیش رست</p>
<p>لاله کردوز شاخه برمد</p>	<p>آتش او دم بخوش اندر کشد</p>
<p>ننگه کردد گره بر خود زند</p>	<p>رشته های خویش را بر خود بند</p>
<p>چشم بر خود واکند کرد شجر</p>	<p>در گره چو نه دارد برگ و بر</p>
<p>دست و پا چشم و دل پیدا کند</p>	<p>خلعت از آب و گل پیدا کند</p>
<p>خلوت اندر تن گزیند زندگی</p>	
<p>انجمن ها آفریند زندگی</p>	
<p>زندگی بر مرگش آید هم</p>	<p>همچنان آئین میسلا و دم</p>

خطِ اور در نقطه او منضم است	حلقه را مرکز چو جان در پیکر است
روزگارش را دوام از مرکز	قوم را ربط و نظام از مرکز
سوز ما هم ساز ما بیت الحکم	راز دار و راز ما بیت الحکم
جان شیرین است ما پیکریم	چون نفس سینه را پروریم
نزع ما آب گیر از زمزمش	تازه و بستان ما از شبنمش
غوطه ن اندر فضایش افتاد	تاب را ز دوره هایش افتاد
از بر این خلیل استیم ما	دعوی او را دلیل استیم ما
با حدوث ما قدم شیرازه کرد	در جهان ما را بلبل آوازه کرد

ملت بیضی از طوفش نیم نفس
بهم چون صبح آفتاب اندر نفس

از حساب او یکی بسیار است
پنجه از بن بر یکی خود است

توزین چون در حری می زنده
تا طواف او کنی ما نیند

در جان جان امم جمعیت است
در گهر سر حرم جمعیت است

عبرتت ای مسلم روشن ضمیر
از مال امت موسی بگری

واد چون آن قوم مرکز از دست
رشته جمعیت ملت

انکه بالید اندر اغوش رسل
جز و او داننده اسرار کل

دو سیریلی بر بنا گوش کشید
زندگی خوش گشت از پیش چکید

رفت نم از ریشہ ہائے تاکِ او	بید مجنوں ہم زوید خاکِ او
از گلِ غربتِ باں گم کردہ	ہم نوا ہم آشیای گم کردہ
شمعِ مرد و نوحہاںِ روانہ	مشتِ خاکِ کم از افسانہ
اے ز تیغِ جورِ گروں خستہ تن	اے اسیرِ القباس و ہم وطن
پیرینِ راجا مہ اصرام کن	صبح پیدا از غبارِ شام کن
مثلِ آبا غرق اندر سجدہ شو	انچناں گم شو کہ کسیرِ سجدہ شو
مسلم پیشین نیازے آفرید	تا بہ نازِ عالمِ آشوبے رسید

اے از گلِ غربت یعنی غربت کی وجہ سے۔

دره حق پایه نوکِ خاخست

گلستان در گوشه دستار بست

در معنی این جمعیت یقی ابجلم گرفتن نصب العین

ملیه است و نصب العین اتمت محمد حفظه و نشر حیدر است

تخوف و الفاظ است افعال حیات

زندگانی مطلع جرب شده

بچو صرمی و دشبدر پیرما

باتوا آموزم زبان کاست

چون ربط مدعا به بشد

مدعا کرد و اگر مهمبیزما

مدعا را از بقی زندگی	جمع سیما قوا از زندگی
چون حیات از مقصد محرم شود	ضابط اسباب این عالم شود
خوشترین را تابع مقصد کند	بهر او چندگزیند رو کند
ناخدا را ایم روی از ساحل است	اختیار جاده ها از منزل است
بدل پوانه داغ از ذوق سوز	طوف او اگر در داغ از ذوق سوز
قیس اگر آواره در صحرا	از خیال محل نیست کلا
تا بود شهر آشنای کلاما	بزمی خیزد بصره پائے ما
بمچو جان مقصود پنهان در عمل	کیف و کم از وی پیر عمل

گردش خونی که در گهائے ما	تیز از سعی حصول مدعاست
از کف و خویش را سود جیاست	اتشے چون لاله اندوز جیاست
مدعا مضرب ساز بهمت است	مرکزے کو جاذب قوت است
دست و پائے قوم را جبناند او	یک نظر صد چشم را گرداند او
بشاهد مقصود را دیوانه شو	طائف این شمع چوں پروانه شو
خوش نوا بر نغمه ساز بهمت است	زخمی معنی به بر شیم زود است
تا کشد خار از کف پاره سپر	می شو پوشید محمل از نظر
<p>۱۰ رقم که خار از پا کشم محل نهان شد از نظر + یک لحظه غافل گشتم و صد ساله را بیم نور شد (ملک قتی)</p>	

نقطهٔ ذوالعالم لاله	انتهائے کارِ عالم لاله
چرخ را از زور او گردنگی	مهر را پندگی خشننگی
سحر گوهر آفرید از تاب او	موج دریا پدید از تاب او
خاک از موجِ نسیمش گل شود	مشت پر از سوزِ او بلبل شود
شعله در گهاتناک از سوز او	خاک مینا تا بناک از سوز او
نغمهٔ پایش خفته در ز وجود	جویدت ای زخمه در ز وجود
صد اوازی چون تن روان	خیز و مضراب بجا بر او ساز
زانکه در سیر از بودت	حفظ و نشر لاله مقصودت

<p>اگر مسلمانان بیاسائی دے</p>	<p>تا نہ خیزد بانگ حق از عالم</p>
<p>آیت عا دل ترا آید خطاب</p>	<p>می ندانی آیه ام کتاب</p>
<p>در جہاں شاہد علی الاقوام تو</p>	<p>آب تاب چہرہ آیام تو</p>
<p>از علوم امی پیغام دہ</p>	<p>نکتہ پنجاں راصلای عام دہ</p>
<p>شرح رمز ماغوی گفتار</p>	<p>امی پاک از هوای گفتار</p>
<p>و انمو اسرار تقویم حیات</p>	<p>تابست آوردن کابست</p>

۱۰ و كذلك جعلناكم امة وسطا لتكونوا شهداء على الناس
 ۱۱ وما ينطق عن الهوى *
 ۱۲ وما ضل صاحبكم وما غوي *

از قیام لاله های این چمن	پاک شست آلودگی های کهن
در جان وابسته و پیش حیات	نیست ممکن با بندش حیات
اے که میداری کتایش در غل	تیز تر ز نه پاه میدان عمل
فکر انسان است پسته بجز کرا	پیر ماں در جستجوی پیکر
باز طرح آذری انداخت	تازه تر ز پر کار سبایت
کاید از خون رختین اندر طرب	نام و رنگ است هم ملک و نسبت
ادبیت کشته شد چون گو سفند	پیش پای این است ناچمند
اے که خوروی ز منای خلیل	اگر می خونت ز بے خلیل

تینج لاهو وجود لاهو بزین	بر سر این ماطل حق پیرین
آنچه بر تو کامل آمد مکن	جلوه در تاریکی ایام کن
پرست آن آبرو رو زگار	لزم از شرم چون وز شما

حرف حق از حضرت ما برد

پس چرا با دیگران سپرد

لے الیوم اکملت لکم دینکم واتممت علیکم نعمتی

در معنی این که توسیع است از بسبب بست
 در معنی این که توسیع است از بسبب بست

اے کہ بناوید پیمان بست
 چون نهال از خاک این گلزار خیز
 هستی حاضر کند نفسیر غیب
 ماسوا از بهر خیر است بس
 از گن حق ماسوا شد آشکار
 رشته باید گره اندر گره

همچو سبیل از قید حال رسته
 دل بغبار بند و با حاضر بنیز
 می شود و بیایچه تسخیر غیب
 سینه را و عرضه تیر است بس
 تا شود پیکان تو سندان گذار
 تا شود لطف کشون را فره

لا عرضہ - نشانہ ۵۲ - فوہ - باعش

غنجچه از خود چمن تعبیر کن	شبنمی خورشید تسخیر کن
از تومی آید اگر کار شگرف	از دم گرمی که از این شیرین شوف
هر که محسوسات را تسخیر کرد	عالمی از ذره تعمیر کرد
آنکه تیرش قدیاس را سیند	اول آدم را سر قراکت
عقد محسوس را اول کشتو	بهمت از تسخیر موجود آزمو
کوه و صحرا دست و دریا بجزو	تخت سلیم ارباب نظر
ای که از تاثیر افیون خفته	عالم اسباب را دو گفتو
خیز و واکن دیده مخمورا	دو محوای این عالم مجبورا

<p>امتحان مکناتِ مسلم است</p>	<p>غایتش توسیع ذاتِ مسلم است</p>
<p>تابِ نبی نیست سخن از ندرت</p>	<p>می زند شمشیر و در آن تنبت</p>
<p>امتحان استخوانِ خوشین</p>	<p>سینه را از سنگ زور رسین</p>
<p>جلوه اش با دیده مومن سپرد</p>	<p>تخت چهارا ورش نه چنان ستمرد</p>
<p>نقد مومن را عیار است این جهان</p>	<p>کاروان را بگذارد است این جهان</p>
<p>گیر و راتانه گوید در ترا</p>	
<p>همچو من اندر بس بوی در ترا</p>	
<p>آنکه گامش آسمان پهن است</p>	<p>دل اندیشه اش طی پر است</p>

<p> بزرگین دوان سپر گردانش ذوق نویهای تو گرد تمام بر عناصر حکم او محکم شود کار تو اندام گیر در جهان یعنی این حمزه را ما با کن جوئے آب گوهر دریا بر آرز مہر ما در ذرہ ما پوشیدہ اند وانما اسرارنا فہمیدرا </p>	<p> احتیاج زندگی میراندش تا تسخیر قوائے این نظام ناسب حق جہاں آدم شود تنگی ات پذیرد در جہاں خویش را بر شپت با دسور کن دست رنگیں کن خون کو بسیار جہاں در فضا پوشیدہ اند از شعاعش دید کن نا دیدرا </p>
--	---

اندام گرفتن کا رسمی آرا سنے شدن کار -

بر طاق افروز از سیلاب گیر	حدت از خورشید عالم تاب گیر
اس خداوندان اقوام کهن	ثابت سیاره گردون وطن
پیش خیز و حلقه در گوش تو اند	این همه آنچه آغوش تو اند
نفس و آفاق را تسخیر کن	جستجو را محکم از تدبیر کن
نقشه زیر پرده صهیب انگر	چشم خود بکش او در اشیا نگر
تا تو اس باج از انایان خود	تا قوی از حکمت اشیا شو
این کهن ساز از نو افتاده نیست	صوت هستی از معنی ساده نیست

له آغوش - لوندی - کنیز ۵۲ پیش خیز - خدمتگار

زیر و بم را گوش او در گیریت

سیلے از دستِ درمی خورد

مزد رو بستنِ مادر گیر او

ساده دوشیزه افکارش بنویز

چشم او هر لحظه بر آفتاب

جستجو ماریه پندار او

نقش گیرین و آن اندیشه

چشمش از دنبال اگر گیرد

نغمه اش خبر شورش زنجیریت

خوشترین باز در ما در تند

چون گل از بادِ سحر ز گیرد او

چون گهر کینه گفتارش بنویز

از لبش درم سوالی حلد

از چرا چوں که گجا گفتار

غیر خوبی غم بر نی پیشه

جان او آشفته می کرد و

7.16

7.16

7.16

پرکش نامنبراز نوشتگار	فکر پیش در سوسائے روزگار
تاسیستے نوشتمین آرش	در پیچی با گذر آرش
گل فشانند ز پیک شب اراو	تا آتش گیری افکار او
دستے بریندیگی بدامن	چشم گراش فدی ز بختمین
حفظ ارباط و شوق فریشتند	یا ادا و با خود شناسا شینند
ہمچو گوہر پائے یک دیکر اند	سفتند آتش درین تا ز اند
من جانستم کہ بوہوم در آرش	گر چه ہر کس بہ او نماید گلکش

انہ ز پیک۔ ایک کہ آتش بازی جی ہندی میں بھلی پیری لکتے ہیں۔

این من نوزاده آغاز حیات

نغمه بیداری ساز حیات

طفلكه كودر كونا ماست

گوهر آلوده خاك ره

حلقه با مرده ز تو بپشت

غیر اینه از خود کم است

تا ستار خودی پیدا کند

این شعور تازه گردد پدید

ملت نوزاده مثل طفلك است

طفلكه از خوشترین نا اگه

بسته با مرز او فردا نیست

چشم هستی را مثال مردم است

صدگره از رشته خود واکند

گرم چون افتد بکار روزگار

سرگذشت خوشترامی سازد او	نقشها بر او اندازد او
شانه ادراک او داندانه ریخت	فرچون پیوند آیمش گسخت
خود شناس آن مدیاد سرگذشت	قوم روشن از سواد سرگذشت
باز اندرستی گم می شود	سرگذشت او گرازیادش رود
ربط ایام آمده شیرازه بند	نسخه بود تراکس هوشمند
سوزش حفظ و آیات کهن	ربط ایام است ما را پیرین
داستان قصه افسانه؟	چلیست تاریخ از خود بیگانه
آشنای کار و مروره کند	این ترا از خوشترین آگه کند

جسم ملت پاجو عصاب است این

باز بر روی جهانست می زند

نغمه های رفته در تارش اسیر

دوش در آغوشش او زش نگر

روشن زوای مشب هم می نیست

پیش تو باز آفریند رفته را

مستی باریند در صهارت او

طائر کز بوستان ما پرید

روح را سر ماتیا ب است این

بهمچو خنجر بر فسانت می زند

وہ چه ساز جان نگار و دل پذیر

شعله افسرده در سوزش نگر

شمع او بخت امم را گو کب است

چشم پر کارے که بنید رفته را

باده صداله درینای او

صدیگیرے کو بدم اندر کشید

از نفسهای رمید زنده شو	ضبط کن تاریخ را پدید شو
زندگی را مرغ دست آموز کن	دوش را پیوند با امروز کن
ورنه گد می وز کور شب پرست	رشته یایم را اوربد
چیز و از حال تو استقبال تو	سزند از ماضی تو حال تو
رشته ماضی استقبال اول	مشکن از خواهی حایت و اول

موج ادراک تسلسل زندگی است

کشتار اشو قفل زندگی است

در معنی این که تقایف نوع از امومت است

و حفظ و احترام امومت اصل اسلام است

از نیاز او دو بالانا ز مرد	نغمه خیز از زخمه زین ساز مرد
حسن دلجو عشق را پیر این است	پوشش عیانی در این است
این نوا از زخمه خاموش او	عشق حق پر زده غموش او
ذکر او فرمود با طیب و صلوات	انکه ناز و بر جودش کائنات

۱۰ هـ هُنَّ لِيَا سَكْمَ دَائِيَّةٍ نَبِيَّةٍ هَدِيَّةٍ مَشْهُورَةٍ

مسلمے کو راپستارے شمر د	بہرہ از حکمت قرآن نہر د
نیک اگر بینی امومت رحمت	زانکہ اورا بانہوت نسبت
شفقت اشفقیت پیغمبر است	سیرت اقوام را صوت گراست
از امومت پیغمبر سیریا	در خط سیمائے اوقت سیریا
ہست اگر فرہنگ تو معنی رس	حرف امت نکتہ ہا دارد سب
گفت آن مقصود حرف کنگار	زیر پائے امہات آمد جناب
ملت از تکریم احام است بس	ورنہ کار زندگی خام است بس
از امومت گرم فقاہت	از امومت کشف امر حیات

ازامومت پیچ و تاب جوئے ما	موج و گرداب و جبا جوئے ما
اس دُخ رُستاق زادے جاہلے	پست بالائے سطرے بگلے
تا تراشے پرورشِ نادرہ	کم نگاہے کم زبانے سادہ
دلِ الامامومت کردہ خون	گرد و پیشِ حلقہ ہائے نیلگوں
ملت اگر کیڑا غوشش بدست	یک مسلمانِ غیورِ حق پرست
ہستی یا محکم از الامام است	صبح ما عالم فرور از شام است
واں تہی اغوشِ نازک پیکرے	خانہ پروردگاہش محشرے

۱۰ دُخ مخفِ دختر - ۱۱ رُستاق زاد - گنوار - ۱۲ سطرے - فریہ -

<p>ظاہرِ نازن باطنِ نازن است نازِ چشمِ غشوہِ حاصل کردہ رنج از حیانا آشنا از ادیش بر سرِ شمشیکے از نیافت</p>	<p>فکر و از تا مجرب و سن است بندہائے ملتِ بیضایت شوخِ چشمِ فتنہ از ادیش علم او بارِ امومتِ برتافت</p>
<p>این گل از بستانِ بانارستہ بہ داغش از دامنِ ملتِ ستہ بہ</p>	
<p>بستہ چشم اندر ظلامِ وزگا از سوادِ کیف و کم بیرون سنوز</p>	<p>لا الہ گویاں چونجم بے شمای پانبرودہ از عدم بیرون سنوز</p>

<p>مضمرا ندر ظلمت موجود ما شبنمے بر برگ گل شسته بر مدایں لاله زار ممکنات قوم را سر پیرایے صبا نظر مال او فرزند های تند رست</p>	<p>اسے تجلی ہائے نامشہود ما غنچہ ہائے از صبا ناختہ از خیابانِ باض اقیات نیست نقد قماش و سیم زر تر ذماغ و سخت کوش و چاق و حسیت</p>
<p>حافظہ مزاحوت مادران قوت قرآن و ملت مادران</p>	
<p style="text-align: center;">—•••••—</p>	

در معنی این سید النساء فاطمه هر اسوه کامله است

برائے نساء اسلام

مریم از یک نسبت عیسیٰ عیسیٰ	از سبب حضرت زهرا عیسیٰ
-----------------------------	------------------------

نور چشم رحمة اللعالمین	آن امام اولین و آخرین
------------------------	-----------------------

آنکه جان در سپهر گیتی دید	روزگار تازه آید آفتاب
---------------------------	-----------------------

مانور آن تا جدار هلاکتی	مرغی مشکل شایسته خدا
-------------------------	----------------------

پادشاه و کلبه ایوان او	یک حسام و یک زره مان او
------------------------	-------------------------

مادران کا وہاں سا لار عشق	مادران مرکز پر کار عشق
حافظ جمعیت خیر لام	اس کے شمع شبستانِ حرم
پشتِ پازو بر سر تاجِ نگہیں	تانشیند آتشِ پکار و کس
قوتِ بازو سے حرارِ جہاں	واں دگر مولائے برابرِ جہاں
اہلِ حق حقیقت آموز حسین رض	در نوائے ندگی سوا از حسین رض
جو بہ صدق و صفا از اہمات	سیرتِ فرزند ہا از اہمات
مادران اسو کامل بتول رض	مزرعِ تسلیم حاصل بتول رض
باہودے چہ در خود را فروخت	بہر محتاجے دلش آنگونہ سوخت

گم رضائیں درِ رضا شوقش	نوری و ہم آتشی فرمانش
اسیا گردانِ دلِ لبِ آں سرا	آں ادب پروردہ صبرِ رضا
گو بہ افشاندے بدِ امانِ نما	گریہ مانے اوز بالیںِ نبیا
ہے شجرِ شبنمِ رخیتِ بے عمرش کہیں	اشکِ برچہ حیرتِ مالِ از نہیں
پاسِ فرمانِ جنابِ مصطفیٰ	رشتہ آئینِ حقِ زنجیرِ پاست
<p>ورنہ گردِ تریشِ گردیدم</p> <p>سجدہ با بر خاکِ او پاشیدم</p>	
تاریخِ ماریہِ فانوسِ ما	اے دایتِ پرہ ناموسِ ما

<p> قوتِ دینِ اساسِ مملکت است لا اله الا هو ختی اورا فکرِ ما گفت ایا کردار ما بر جبلِ خشید در صحرا پدید در نفسهای تو سوزِ دینِ حق کار و انشای نقدِ دینِ راست ناکسان زنجیری بیجا ک او پنجبه مژگانِ او گیر است </p>	<p> طینتِ پاک تو ما را رحمت است کودکِ ما چون لبِ شیرین است می ترا شد مگر تو اطوار ما برقِ ما کو در سخاوت آمد ای امینِ نعمتِ امینِ حق دورِ حاضر فروش و پرین است کو زیزدانِ ناشناس ادراک او چشمِ او بیباک و نا پروا است </p>
--	---

گشته او زنده اند خویش را

صید او آزاد خواند خویش را

حافظ سرایه ملت توئی

آب بند نخل جمعیت توئی

گام جز بر جاده آبا من

از سر سو فریاد امن

گیر فرزندان خود را در کنای

به پیش از دستبرد روزگار

ز آشیان خویش در افتاده اند

این حرم را دان که ز نیکشاده اند

چشم پوش از اسوز نه امیند

فقط تو جذبه ما دار و بلند

تو - ۵۳۱ -

تا حسین شاخ تو بار آورد

موسم پیشین بگلزار آورد

خلاصہ المطالب العرفی

در تفسیر سورہ اخلاص

قل ہو اللہ احد

کل زخاکِ اہِ وچیم سچوا

من جمدیق را دیدم سچوا

ال کلیم اول سینا ما

ال آمن الناس مولا ما

لہ آمن الناس علی فی صحبتہ و مالہ ابونکر (حدیث)

بسمتِ او کشت ملت چو ابرو نه	ثانی اسلام غار و بدر و قبر
گفتنش خاصه جان عشق	عشق تو مطلع یوان عشق
پنخته از دستت اساس کار ما	چاره فرمائی از ارمای
گفت تا که بوس گردی می	اب و تاب سوخته خلاص گیر
اینکه در صد سینه چید یک نفس	بسر از اسرار تجرید است و بس
رنگ او بر کن امثال او شومی	در جهان عکس جمال او شومی

۱- کان ابوبکر الصديق من النبي مكان الوزير وكان يتناوره في
 جميع اموره وكان ثانيه في الاسلام وثانيه في الغار وكان ثانيا
 في العرش يوم بدر وكان ثانيه في القبر وكم يكن رسول الله
 صلى الله عليه وسلم يقدم عليه احداه (قول سعيد بن مسيب)

از دوی سوسے یکی آورده است	انکه نام تو مسلمان کرده است
وائے بر تو آنچه بود می ماند	خوشترین ترک افغان ماند
ساز باحم در گذر از جامها	وارها نامید را از نامها
از درختِ خوشیش خام افتاده	اے که تو سوائے نام افتاده
و حدت را مگر در آن سخت	با یکی ساز از دوی بر درخت
تا کجا باشی سببِ جوان دوی	اے پرستار یکی که تو توئی
در دل او آنچه بر لب چیده	تو در خود را بخود پوشیده

اے پوشیدن یعنی بستن -

<p>بر حصار خود بشویند سختی</p>	<p>صد ملل از ملتت نگینتی</p>
<p>غائبش را از عمل موجود کن</p>	<p>یک شو تو حیدر مشهور کن</p>
<p>لذت ایمان فزاید در عمل</p>	
<p>مرده آن ایمان که ناید در عمل</p>	
<p>اللَّهُمَّ</p>	
<p>از حد بسیار ببرو حشته</p>	<p>گر بالله صل استبر</p>
<p>زندگانی گردش دو نیست</p>	<p>بنده حق بنده بسیار نیست</p>

مسلم استی بے نیاز از غیر شو
 پیش منعم شکوه گردون مکن
 چون علی در زبانان شعیر
 منت اهل کرم برین چرا
 رزق خود را از کف دونا مکن
 گرچه پاشی مور هم بے بال و پر
 راه دشوار است سیاه کم بگیر
 سَجِّهْ اَقْلِلْ مِنَ الدُّنْيَا شَمًّا

۱۵ اقلل من الدنیا تعیش حراً (قول فاروق)

اهل عالم را سیر یا خیر شو
 دست پیش از استنشین مکن
 گردن مر حب شکن خمیر بگیر
 نشتر لا و نعم خوردن چرا
 یوسف استی خوشیش را از آن مکن
 حاجت پیش سلیمان مبر
 در جهان آزادی از او میر
 از تعیش حراً شوی سر سیر

دربان منعّم شو و سائل مشو	تا توانی کیمیا شو گل مشو
جرعه آرم ز جام بو علی	اشناسای مقام بو علی
سربده از کف مد ناموس را	پشت بازن تخت کیکاؤس را
خود بخود گرد در محینان بنا	
بر تہی پیمانگان بے نیا	
چشمہ نقفور آب بیخ او چشمہ	پہنچ میدانی کہ کارون التمشید
روشن از خاک درت سیمای قوم	گفت مالک را کہ اے مولا قوم
اے نقفور۔ رومی پادشاہ جس کو کارون نے متعدد بار شکست دی۔	

از تو خواهم درین اسرار حدیث	اے نو اپرد از گلزار حدیث
خیز و درار انخلافت خیمه	لعل تاکه پرده بند اندرین
انحوشا حسن نظر سوز عراق	انحوشا تابانی روز عراق
مریم زحم شیخا خاک او	می چکد آب خضر از تاک او
نبیست جز سواد اے او اندر مریم	گفت مالک مصطفیٰ را چاکر
برنجیزم ز جسم یریم پاک او	من کب بادشتم بستره قرآک او
خوشتر از روز عراق آمد شیم	زنده از تقبیل خاک یشیم
پادشاهان را بخدمت ہم گم	عشق می گوید که فرمانم پذیر

<p>بنده آزاد را مولا شوی خادم ملت نگردد چاکرت در میان حلقه در نم نشین</p>	<p>تو همی خواهی مرا آقا شوی تعلیم تو ایم بر درت بهره خواهی اگر از علم دین</p>
<p>بے نیازی نازها دارد بے ناز او اندازها دارد بے</p>	
<p>رنگ غیر ز سپهرین ^{شور} بیدن است احمیت را غیر اصغر ^{ساست} است وز گل و ریجیاں ^{گشت} تھی انغوش</p>	<p>بے نیازی رنگ حق ^{شور} بیدن است تاباغت رنگ خویش ^{ساست} اندا از خزان ^{گشت} خاک تو خاموش</p>

7.12

روئے خویش از غار شاد افروختی	علم غیب آموختی اندوختی
من ندانم تو توئی یادگیری	ارجمندی از شعارش می بری
از سخا بش گدیه باران مکن	اکشت از دست خود ویران مکن
در گلوئے تو نفس از ما غیر	عقل تو زنجیری افکار غیر
در دل تو آرزوهای مستعجاب	بزبان گفتگوهای مستعجاب
سرمایت را قباها خواسته	قربانیت را نواها خواسته
جام هم گیری بوم از دیگران	باده می گیری بجام از دیگران
سوئے قوم خویش باز آید اگر	آن نگاهش سر سرازع البصر

ما ذاع البصر و ما طغى آية شريفه

می شناسد شمع او پڑانہ را	نیک داند خویش و ہم سگانہ را
--------------------------	-----------------------------

”لَسْتُ مِیِّی“ گویدت مولائے

وائے اے وائے اے وائے

زندگانی مثلِ بسمِ تاکجا	ہستی خود در سحرِ گم تاکجا
ریوے از صبحِ دروغِ خورده	رخت از ہنارے گردوں بردہ
افتابِ استی یکے در دنگر	از نجومِ دیگران تابے مخر
بر دلِ خونقش غیر انداختی	خاکِ بردی کہ میاید رختی

۱۔ لَسْتُ مِیِّی یعنی تو میری قوم سے نہیں ہے۔

سربک ساز از شراب دیگران	تا کجا خستی تا ب دیگران
ز آتش خود سو اگر داری دل	تا کجا طوف چراغ محفل
قوم قوم آمد که جز با خود نساخت	فرد فرد آمد که خود را و آشناخت
<p>از پیام مصطفی آگاه شو</p> <p>فارغ از اربابِ دین اند شو</p>	
<p>لم یلد ولم یولد</p>	
قیمت یک دوش صد است	قوم تو از رنگ و خون بالاتر است

قطرہ آب وضو قبر سے	در بہا برتر ز خونِ قصیر سے
فارغ از بابِ اُمِّ اعمام با ^{۱۵} ش	بہمچو سلیمان زادہ اسلام با ^{۱۶} ش
نکتہ اے بہدم فرزانہ بی ^{۱۷}	شہد را در خانہ نامے لائیں
قطرہ از لالہ حمر است	قطرہ از زنگس شہلاست
ایں نمی گوید کہ من ابرہم ^{۱۸}	اں نمی گوید من از نیلو فرم
ملت ما شان ابراہیمی است ^{۱۹}	شہد ما ایمان ابراہیمی است
<p>۱۵ سلیمان فارسی رض سے لوگوں نے ان کا شجرہ نسب دریافت کیا۔ انہوں نے جواب دیا "سلیمان ابن اسلام" ۱۶ لائے - شہد کا چھتہ - ۱۷ عبہر - زنگس - ۱۸ شان - شہد کا چھتہ</p>	

گرنسب را جز و ملت کرده	رخنه در کار اخوت کرده
------------------------	-----------------------

در زمین مانگیر ریشیات

هست نامسلم بنواذ ریشیات

عشق این مسعود آن چراغ افروز سوخنت از مرگ برادر سینه اش گریه مانع خویش را پایان ندید عاشق جسم و جان او سر پای سوز آب گردید از گداز آینه اش در غمش چون در آن بین نشد یار من اندر بستان نیاید آه آن سرو سهی با لایمن دره عشق نبی همسایمن

حیف و محروم در بار نبی

چشم من روشن دیدار نبی

نیست از روم عربت یزدما

دل به محبوب حجازی بستیم

رشته مایک تو لایش بست

مستی او تا بخون ما دوید

عشق او سر ما به جمعیت است

عشق در جان در سب پیرا

نیست با پند نیست یزدما

زین حبت با یک دگر پیوستیم

چشم ما را کیف بایش بست

کهنه آتش ز دو نوا فرید

همچو خون اندر عروق ملت است

رشته عشق از سب محکم تر است

<p>عشق رزی از نسب بیدگدشت هم ز ایران و عرب بیدگدشت</p>	<p>عشق رزی از نسب بیدگدشت</p>	
	<p>هر که یاد در بند ایم و جد است بے خبر از لم بید لم بولد است</p>	
<p>و لم یکن له کفو احد</p>		
<p>فطرت این دل سخن تو نیست گوشه امان گلچین نیست</p>	<p>مسلم چشم از جهان بر نیست لاله کو بر کوهی در مید آتش او شعله گیرد بر از نفس مانده نخستین سحر</p>	

آسمان را غوش خود نگذارش
کوکتب مانده پندارش

بودش اول شعاع آفتاب
شدیم از چشمش بشویدگر خواب

رشته بلم مکن با بد قوی
تا تو در اقوام بهیمناشوی

انکه آتش احد است و لا شریک
بنده اش هم در سازد با شریک

مومن بالائمه هر بالاترے
غیرت و برینا بد همسرے

خرقہ لا تحزنوا اندر برش
انتم الاعلون تاج بر برش

می کشد بزرگ عالم و دش او
محرور پرورده اغوش او

لَا تَحْزَنُوا وَلَا تَهِنُوا لَنْتَمَلَاعِلُونَ الخ (آیه شریفه)

برخوتند ردام افکنده گوش	برق اگر ریزد همی گیرد پیش
پیش ماطل تنیخ پیش حق	امرونی اعمیسا ز خیر شود
در گره صد شعله از داخلش	زندگی گیرد کمال از جوش
در فضائے این جهان کائے هو	نغمه پیدانست جبر تکبیر او
عفو عدل و بذل و انش عظیم	هم بقهر اندر مزاج او کریم
ساز او در بزم ما خاطر نوا	سوز او در زم ما آهن گداز
در گستان ما عبادل هم صفت	در بیابان حجه باز صید گیر
زیر گزول می سیایدش	بر فلک گیرد قرار آب گلش

لا غوتند ردام افکنده گوش

طائرش منقار بر اختر زند	انسوئے میں کہنہ چہر بر زیند
توبہ پروازے پرے نکشودہ	کہکاشی ز خاک آسودہ
خوار از مجوری اس شدی	شکوہ سنج گردش در اشدمی
اے چو شبنم ز میں افتندہ	در بخل داری کتاب زندہ

تا کجا در خاک می گیری وطن

رخت بزار و سرگردون فلک

عرضِ حالِ مُصَنَّفِ كَحْضُورِ حَمْنَةَ لِلْعَالَمِينَ

جلوہاتِ تعبیرِ خرابِ زندگی	اے ظہورِ شبابِ زندگی
اسماں از بوسنہٴ بامبت بلند	اے زمین از بارگاہتِ احمد
ترک و تاجیک و ہندوئے تو	ششہبتِ روشن تاروئے تو
فقر تو سرمایہٴ این کائنات	از تو بالا پایہٴ این کائنات
بندگاں را خواجگی آموختی	در جہاں شمعِ حیاتِ افروختی
پیکرانِ این سرا اب و گل	بے توازنا بودند یہاں نخل

تا دم تو آتش از گل کشود	توده های خاک ادم نمود
ذره دامن گیسو مهروشند	یعنی از زیر و نه خوش آگاشند
تا مرا افتاد برویت نظر	از اب ام گشته محبوب تر
عشق در من آتش و رویت	فرصتش باد که جام سوخت است
نالماندنی سامان من	ال پریغ خانه ویران من
از غم پنهان گفتن مشکل است	باده در عینا نهفتن مشکل است
مسلم از سرب نبی بگایند	باز این بیت الحرم بتجانیند
از منات و لا وعترت و سل	هر یک در دست از بغل

ز انکه اور اسوت اندر است	شیخ ما از برهن کا فتر است
در خمستان عجب خم بیده	ز خستی از عرب چیده
سر ترا از اشک او صهار او	مثل برف آب عجم اعضا او
سینه اش فارغ ز قلب زنده	همچو کافر از اجل ترسند
در حضور مصطفی آورده ام	نعتش از پیش طیبیان آورده ام
سرے از سر از قرآن گفتمش	مرده بود از آب حیات گفتمش
از گلوم نغمه در سینه بر	خاک عشق افشارین این سینه بر
نگهت آورم از بستان بخد	داستان گفتم از باریان بخد

مخمل از شمع نوا فرو ختم	قوم را رزق حیات آمو ختم
گفت بآبند افسونِ فرنگ	ہست غوغائیش ز قانونِ فرنگ
اے بصیری را در بخشندہ	بربطِ سلما مرآ بخشندہ
ذوق حق و اخطا اندیش را	اینکہ شناسد متاعِ بخش را
گردم آئینہ بے جوہر است	ورجہ فرم غیر قرآن مضمر است
اے فروغت صبحِ ابرو و دہو	چشم تو بیندہ ما فی الصدقہ
پردہ ناموسِ فکر مچاک کن	این خیابان از خار مچاک کن
<p>۲۱ بصیری مصنف قصیدہ بردہ جس کو نبی کریم صلعم نے قصیدے کے صلے میں اپنی چادر مٹھرا عطا فرمائی۔</p>	

تنگ کن بخت جایت اندر برم

سبز کشت نابسامانم مکن

خشک گردان مایه انگورین

روز محشر خوار رسوا کن مرا

گرد اسرار قرآن سفته ام

ایکه از احسان تو ناکس کس است

عرض کن پیش خدا عزوجل

دولت جان من بخت سیده

اهل ملت را نگهدار از شرم

بهره گیر از این سیاه نم مکن

زهر بریز اندر من کافورین

بے نصیب بوسه پاکن مرا

با مسلمانان اگر حق گفته ام

یک دعایت مزد گفتارم بس است

عشق من کردم غم غوش عمل

بهره از علم دین بخت سیده

در عمل با پندیه تر گردان مرا	آب نیسانم که گردان مرا
رخت جان تا جهان آورده ام	ارزوی دگر چه پر زده ام
بمچول در سینه ام آسوده است	محرم از صبح حیاتم بوده است
از پدر تا نام تو آموختم	آتش این آرزو افروختم
تا فلک برین تر سازد مرا	در قمار زندگی بازو مرا
آرزوی من جان ترمی شود	این کهن صهبان ترمی شود
این تمنای رخا لم گوهر است	در شرم تاب بهم یک اختر است
قدتے بالاله رویاں ساختم	عشق با مغولہ مویاں باختتم

باده با ماه سیما این دم

برقها قصید کرد و حاصل

این شراب از شیشه جان سخت

عقل از پشه ام زبناست

سالم بودم گرفتار شک

حرف از علم نقیین ناخوانده

ظلمتم از تاب حق بیگانه بود

این تمنا درم خوابید ماند

بر چرخ عافیت و امان دم

رهنمایان روند کالای علم

این ز سار از دامنم نه ریخت

نقش او در کشور جانم نشیبت

از دماغ خشک من لایقک

در گمان آباد حکمت ماند

شامم از نور شفق بیگانه بود

در صدف مثل گلوشید ماند

سارا - غاص

آخر از پیمانہ چشم حکید

انے یاد غیر تو جانم تھی

زندگی از عمل سامان نبو

شرم از اظہار او آید

ہست نشان رحمت گیتی

مسلمے از ما سوا بیگانہ

حیف چیں اور اسر آید زگا

از درت خیزد اگر خرابی

در ضمیر من نوا ہا آسید

بر لبش آرم اگر فرمان دہی

پس میں آرزو شایان نبو

شفقت تو جرات افراید

آرزو دارم کہ میرم در حجاب

تا کجا زنجیری بہت خانہ

پیکرش دیر سے درد کن

وائے امر زم خوش فردا من

انے خاک کے آسوی اس

فرخ شہر کے تو بوی اس

مرقدے در سایہ یواریش

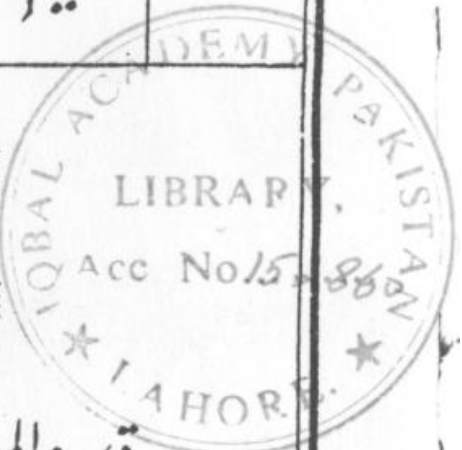
کو کبم دیدہ بیدار شش

بستگی پیدا کند سحاب من

تابیا سایدن بتای من

با فلک گویم کہ آرام نگر

دیدہ غازم نجب امم نگر

رقمہ: عبدالمجید خوش نویس لوہاری دروازہ لاہور

پیشکش حضورِ ملتِ اسلامیہ

منکر نتوان گشت اگر دم زخم از عشق
 این نشہ بمن نیست اگر باد گرے بہت

عرفی

ختم بر تو دورہ ایام کرد	اے ترا حق زبدہ اقوام کرد
ہمگر دلہا جگر چاکان تو	اے مثالِ انبیا پاکان تو
جلوے ہائے خویش ز آشنا ختم	اے بعشق دیگران دل با ختم
اے تماشا گاہِ عالم روئے تو،	اے فلکِ مشتِ غیا کوئے تو

ترجمہ

خارج

تو کجا بهتر تماشا میری	همچون آتش تپا میری
از راه کعبه دور افتاده	ای نظر حسن تر سازاده
در شرم کرم کاشانه	رمز سوز آموز از پروانه
تا زون بیا مصطفیٰ بخش	طرح عشق اندازند برین
تا نقاب روی تو بالا گرفت	خاطرم از صحبت تر سا گرفت
واستان گیسو خسار گرفت	هم نوا از جلوه اغیار گرفت
قصه مرغ زادگان همی او	برد ساقی جبین فرسوا او
خاکم واسوه کور تو م	من شهید تیغ ابرو تو م

پیش بر لویان فرو ناید سرم	از ستایش ترمی بالاترم
وز سکنند ب نیازم کرده اند	از سخن آینه سازم کرده اند
در گلستان غنچه کردد منم	بار احسان بن تا بد کردم
آبِ خج دی گرم از سنگ گراں	سخت کوشتم مثل خنجر درین
بر کف من کاسه گرد نیست	گر چه بحر موج متنا نیست
صدید بر موج نسیم یتیم	پرده زلم شمسیم یتیم
خلعتی بخشدم را خاکستم	دشمن را بادوستی انکرم
هدیه سوگوگداز آورده است	در جانم نیاز آورده است

ازامومت پیچ و تاب جوئے ما		موج و گرداب و جہاں جوئے ما
اس دُخ رُستاق زادے جاہلے	۲۲۲	پست بالائے سطرے بدگلے
تا تراشے پرورش نادرہ		کم نگاہے کم زبانے سادہ
دلِ الامامومت کردہ خون		گرد و پیش حلقہ ہائے نیلگوں
ملت اگر کیڑا غوشش بدست		یک مسلمان غیور حق پرست
ہستی ما محکم از الامام است		صبح ما عالم فرور از شام است
واں تہی اغوش نازک پیکرے		خانہ پروردگاہش محشرے

۱۰ دُخ مخفِ دختر - ۱۱ رُستاق زاد - گنوار - ۱۲ سطرے - فریہ -

بر گل صبحم چو بنم می چکد	ز آسمان آجوں می می چکد
تا به صحن گلشنند اندامش	من ز جو بار یکتر می ساومش
همچو دل اندر کنار ماستی	ز آنکه تو محبوب یار ماستی
آتش او از دم آئینه ریخت	عشق تا طرح فغان در سینه ریخت
پیش تو او زدم این آئینه را	مثل گل از زخم گام سینه را
شوی ز زنجیری بگسوی خوش	تا نگاہ افکنی بروی خوش

باز خواهم قصه پارینه ات

تازه زدم آغوش سینه ات

از پئے قوم ز خود نامحرمی
خوایم از حق حیات محکم

در سکوت نیشب نالان ندیم
عالم اند خواب و من گریبانم

جام از صبر و سکون محروم بود
وردین با حسی و یا استیوم بود

از زور دشمن خوش گرمش
تا ز راه دیده بیر گرمش

سوختن جوین لالهیم تا گجا
از سحر در یوز شب بنم تا گجا

اشک خود خویش مریم ز خوشمع
باشب بلد آرزوم چو شمع

جلوه افرودم خود کاستم
دیگر آن را محفل استم

یک نفس فرصت ز سوز نسبت
بنفتم اشتم منده ادین نسبت

جلوه آبه است گرد آلوده	جانم اندر پیکر فرسوده	
نالہ در ابریشمِ عجم و تمپید	چوں مرا صبح ازل حق آفرید	
خوبهائے حسرت گفتا عشق	نالہ افشاگر اسرار عشق	
شوخی پرانه بخش خاک را	فطرت آتش دهد خاک را	
در گریانش گل یک ناله بس	عشق را داغ مثال لاله	
مخسری جواب سحر زیت نم	من بھیں یک گل ستان زیت نم	
	تا ز خاکت لاله زارے برمد	تمیم
	نغمہ ہائے خفتہ سر بریں زند	تمیم